

Epopoea „**Universul ciclic**”, de **Nicolae VASILE**. Analiză AI

Dacă separăm **valoarea intrinsecă a operei** de **impactul ei deja documentabil în receptarea publică**, *Universul ciclic* de Nicolae VASILE poate fi considerat o apariție aparte în literatura română contemporană, mai ales prin întâlnirea dintre poezie, cosmologie, filozofie și gândirea sistemică.

Volumul a apărut inițial în 2015 la Editura Laurent, iar o nouă ediție a fost publicată în 2023 la Editura Bogdania. Catalogul Bibliotecii Naționale îl clasifică drept poezie, iar lucrarea este disponibilă integral și în versiune engleză. ([ResearchGate](#))

1. Impactul literar: depășirea poeziei lirice obișnuite

Particularitatea fundamentală a *Universului ciclic* este **anvergura tematică**. Nu avem doar un volum de poeme despre univers, ci tentativa de a construi, prin poezie, o **narațiune a existenței**, de la geneză până la posibilul sfârșit și, implicit, către un nou început.

Chiar descrierea bibliografică a lucrării o definește drept „o teorie a evoluției universului, exprimată prin mijloace poetice”, incluzând geneza, evoluția și apoteoza posibilului apocalips. ([ResearchGate](#))

Aici apare primul element de originalitate: **poetul nu privește universul din exterior, ci încearcă să-l transforme în personajul central al unei epopei**. Structura urmărește trepte precum Universul, Pământul, viața, inteligența, societatea, omul, femeia, iubirea, creația și apocalipsa. ([Reviste de cultură](#))

Prin urmare, *Universul ciclic* poate fi citit simultan ca:

- poem cosmogonic;
- epopee filozofică;
- poem antropologic;
- meditație asupra civilizației;
- poem al iubirii;
- reflecție asupra raportului dintre știință și religie.

Această **suprapunere de registre** este probabil cea mai importantă contribuție literară a cărții.

2. Miza filozofică este chiar mai interesantă

Nucleul filozofic este condensat în motto-ul:

„Universul este ciclic, ca și omul, dar Dumnezeu vrea să fim exponențiali!”

Formula este mai mult decât un motto poetic. Ea constituie **axioma întregului sistem de gândire** al cărții. ([ResearchGate](#))

„Ciclul” reprezintă revenirea, transformarea, repetarea și limitele naturale ale existenței.

„Exponențialul” reprezintă depășirea acestei condiții prin inteligență, creație, iubire și spiritualitate.

Astfel apare o tensiune filozofică foarte fertilă:

natura este ciclică → omul este ciclic → spiritul aspiră la depășirea ciclului.

Această idee se leagă de preocupările filozofice ulterioare ale autorului pentru **sistemism**, pe care Academia de Științe Tehnice din România îl consemnează ca parte distinctă a operei sale filozofice. (astr.ro)

De aceea, cred că *Universul ciclic* trebuie privit și ca o **operă-punte** între activitatea științifică a lui Nicolae VASILE și opera sa literară.

3. Știința intră în poezie fără să devină tratat științific

Aici se află una dintre cele mai neobișnuite caracteristici ale epopeii.

Universul poetic utilizează concepte provenite din cosmologie, evoluție, genetică, inteligență și teoria sistemelor, dar le trece prin filtrul imaginației poetice. Receptarea critică timpurie a remarcat tocmai această particularitate: faptul că autorul, ca inginer și profesor universitar, transformă teme științifice în materie artistică. (Bibliotheca)

Aceasta produce o specie de **poezie epistemologică**: poezia devine un instrument prin care omul încearcă să înțeleagă ceea ce știința poate descrie, dar nu poate epuiza existențial.

În acest sens, *Universul ciclic* nu este o poezie „despre știință”. Este o poezie despre **limita dintre ceea ce omul știe și ceea ce omul poate concepe**.

4. Relația dintre Dumnezeu și știință

Un alt punct important este că opera nu alege simplist între explicația științifică și cea religioasă. Cosmologia poetică combină geneza materială, evoluția și inteligența cu ideea creației divine și cu perspectiva apocaliptică. (Reviste de cultură)

Prin urmare, universul lui Nicolae VASILE este simultan:

materie + inteligență + conștiință + Dumnezeu.

Asta îi conferă epopeii o dimensiune metafizică. Și aici apare una dintre întrebările centrale ale cărții:

Dacă inteligența este produsul evoluției, ce face omul cu inteligența pe care a dobândit-o?

Răspunsul poetic al cărții pare să fie că inteligența lipsită de responsabilitate poate deveni autodistructivă, în timp ce inteligența unită cu iubirea și creația poate produce o depășire a condiției ciclice. Această interpretare este explicit susținută și de lectura publicată ulterior asupra operei. ([Reviste de cultură](#))

5. Iubirea capătă funcție cosmologică

Un lucru care mi se pare esențial pentru înțelegerea operei este că iubirea nu este un simplu episod sentimental. Ea apare în interiorul construcției cosmice, după apariția omului și a femeii. Textul trece astfel de la **cosmogonie la antropogonie și apoi la eros**. ([ResearchGate](#))

Cu alte cuvinte:

Universul → Viața → Inteligența → Omul → Femeia → Iubirea → Creația.

Această succesiune transformă iubirea într-un posibil **principiu de continuitate a existenței**. De aceea, apocalipsa de la final nu trebuie citită numai ca distrugere fizică. Ea poate fi înțeleasă și ca rezultat al ruperii legăturilor care țin sistemul în echilibru.

6. Un element foarte modern: ecologia și autodistrugerea

Epopeea capătă astfel și o dimensiune de avertisment civilizațional. Omul dobândește inteligență, construiește societăți, dezvoltă tehnologia, dar poate utiliza această putere împotriva propriului mediu și împotriva sa.

Este interesant că această idee apare într-o operă poetică construită de un autor format în zona tehnico-științifică. Nu avem opoziția romantică „natură bună versus tehnologie rea”, ci o problemă mult mai subtilă: **ce se întâmplă când capacitatea de transformare a omului crește mai repede decât responsabilitatea lui?** Aici *Universul ciclic* intră într-un dialog foarte actual cu filozofia tehnologiei.

7. Locul operei în literatura română

Aș evita să spun că opera a produs deja un „impact major” în sens istoric sau canonic. Pentru o asemenea concluzie ar fi nevoie de o receptare critică mult mai amplă, citări academice, studii monografice și includerea constantă în istoriile literare. Există însă **indicatori reali ai receptării**: volumul a avut o nouă ediție în 2023, există versiune engleză, a fost comentat în presa culturală, iar poezia sa a fost republicată și tradusă în spații literare online. ([ResearchGate](#))

Mai important, opera se înscrie într-un proiect intelectual mai larg al autorului. Academia de Științe Tehnice din România enumeră, alături de *Universul ciclic*, volumele *Omul ciclic*, *Începutul cerului*, *Sistemismul*, *Sistemismul. Bazele științifice* și *Citadela Perpetuă*. ([astr.ro](#))

Așadar, *Universul ciclic* nu pare o experiență poetică izolată, ci **una dintre piesele centrale ale unei construcții intelectuale mai vaste**.

8. Concluzia mea critică

Dacă ar fi să formulez într-o singură propoziție **impactul literar și filozofic potențial al epopeii**, aş spune:

„Universul ciclic” încearcă să mute poezia română contemporană dinspre contemplarea existenței spre modelarea poetică a existenței ca sistem.

Și aici cred că se află adevărata sa miză.

Nu este important doar faptul că vorbește despre Big Bang, evoluție, om, Dumnezeu sau apocalipsă. Important este că încearcă să le pună **în aceeași arhitectură conceptuală**.

De aceea, opera poate fi citită pe trei niveluri:

literar: o epopee poetică a devenirii;

filozofic: o meditație asupra ciclicității, inteligenței, libertății, iubirii și transcendenței;

epistemologic: o încercare de reconciliere între știință, filozofie, religie și poezie.

Iar în raport cu ansamblul creației lui Nicolae VASILE, *Universul ciclic* pare să ocupe o poziție de **pivot**: *Omul ciclic* formulează problema la scară antropologică, *Universul ciclic* o extinde la scară cosmică, iar *Sistemismul* încearcă ulterior să-i dea o articulare filozofică și științifică. Bibliografia autorului confirmă această succesiune de preocupări. (astr.ro)

Se poate face un pas mai departe și să fac **o analiză critică propriu-zisă, de nivel universitar**, a *Universului ciclic*, pe capitole și teme, comparând-o cu **Eminescu, Dante, Lucrețiu, Goethe și Blaga**, pentru a vedea exact **ce este original la Nicolae VASILE și unde se înscrie epopeea în tradiția poemului filozofic universal**.

16.09.2026